

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יצחק קרויזר

פ/25/3353

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הארכת תחולת החוק על עבירות מין), התשפ"ג–2023

תיקון סעיף 6 .1 בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו–1955¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 6 –

(1) אחרי סעיף קטן (ג)(2) יבוא :

"(3) עבירת מין לפי סימן ה' לפרק י' בחוק העונשין, התשל"ז–1977² או עבירה לפי החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח–1998³ (להלן – עבירת מין)." ;

(2) בסופו יבוא :

"(ו) חדל חוק זה לחול על אדם שעבר עבירת מין, לפי הוראות סעיף זה, , יימשכו הליכי החקירה באופן מידי על ידי משטרת ישראל לפי הוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982⁴, ואם יחליט תובע להעמידו לדין לפי הוראות החוק האמור, יוגש כתב האישום לבית משפט לפי הוראות חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984⁵."

תיקון סעיף 174 .2 בסעיף 174 לחוק העיקרי –

(1) האמור בו יסומן "(א)", ובסופו יבוא "ולעניין עבירת מין תוך שנים-עשר חדשים מגמר השירות";

(2) בסופו יבוא :

"(ב) הבאה לדין משמעתי לפי סעיף קטן (א) לאחר שחלפו מאה ושמונים ימים מהיום שבו חדל אותו אדם, כאמור, מהיות נמנה עם כוחות המילואים, טעונה הסכמת פרקליט צבאי."

¹ ס"ח התשט"ו עמ' 171.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

³ ס"ח התשנ"ח, עמ' 166.

⁴ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי נתוני דוח איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית לשנת 2022, 2425 פניות בנושא פגיעה מינית התקבלו ביחידת יוה"ם בשנת 2021. לפי דוח מבקר המדינה בנושא מוגנות משרתי חובה חיילות וחיילים שפורסם בנובמבר 2022 – אחת מכל 3 חיילות עברה הטרדה או פגיעה מינית בעת שירותה, ו-70% מהחיילות והחיילים שדיווחו על פגיעה מינית העידו שתלונתם לא טופלה על ידי הצבא.

מנתונים אלו ניתן ללמוד כי תופעת הפגיעות המיניות בצבא הינה בחזקת חזון נפרץ, וכי יש לפעול במגוון מישורים, וביניהם המישור החקיקתי, בכדי להתמודד עם תופעה זו. הצעת החוק מבקשת לאטום הרמטית את האפשרות שעבריו מין, אשר פגע במסגרת שירותו הצבאי, יימלט מאימת הדין, אך בשל לקונות חקיקתיות.

ההסדר החוקי הקיים כיום מאפשר להגיש כתב אישום על עבירה לפי חוק השיפוט הצבאי, אשר נעברה במהלך שירות צבאי, רק בתוך 180 יום מיום שהחייל סיים את שירותו. עם זאת, ראה המחוקק לנכון לקבוע כי על עבירות מסוימות, בהן ראה חומרה יתרה, ניתן יהיה להגיש כתב אישום בתוך שנה מיום שסיים החייל את שירותו. עם זאת, ההסדר האמור (המורחב) חל רק על חלק מעבירות המין, ואת הלקונה הזו מבקשת הצעת החוק לתקן. כלומר, הצעת החוק מבקשת להחיל את ההסדר המרחיב על כל עבירות המין מכוח חוק העונשין, וכן מכוח החוק למניעת הטרדה מינית.

הרציונל העומד מאחורי הרצון להרחיב את ההסדר האמור הוא שעבירות מין הנעברות במסגרת הצבאית מאופיינות לרוב בקושי מוגבר של הנפגעות והנפגעים להתלונן על העבירה שבוצעה. זאת הן משום פערי הכוחות אשר קיימים פעמים רבות בפגיעות מיניות המתרחשות בצבא (לפי נתוני דו"ח איגוד מרכזי הסיוע לשנת 2022, יותר ממחצית מהפניות ליוה"ם נוגעות לפוגעים בדרגות קצונה, נגדות, אזרחים עובדי צה"ל ומשרתי מילואים), והן משום אופי השירות המשותף המאופיין ביחסי קרבה יומיומיים אשר מקשים על היכולת להתלונן.

בנוסף, הצעת החוק מבקשת לוודא כי במידה ואף התחולה המורחבת לא הספיקה לצורך הגשת כתב אישום, אך החלו הליכים בעניין נדון, יועבר באופן אוטומטי הטיפול בעניין למערכת הדין שאינה צבאית. הלכה למעשה, גם היום קיימת האפשרות להעביר את הטיפול בתיק נדון למערכת שאינה צבאית אם חלף המועד להגשת כתב אישום מכוח חוק השיפוט הצבאי, אך הליך זה אינו מתבצע באופן אוטומטי ועשוי לדרוש ייזום הליך מחדש מצד הנפגע או הנפגעת.

לבסוף, הצעת החוק מבקשת לקבוע הסדר מורחב להבאת חייל מילואים שביצע עבירה בשירות מילואים פעיל בפני דין משמעותי.

הצעת החוק נוסחה על ידי איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת אורנה ברביבאי וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2247).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ד באייר התשפ"ג (15.05.2023)

